DOI : https://doi.org/10.5281/zenodo.14915080 ମୂଳ ପ୍ରବନ୍ଧ

ସାମାଜିକ ପ୍ରେକ୍ଷାପଟରେ ସାମ୍ପ୍ରଦାୟ ଓ ଓଡ଼ିଆ କ୍ଷୁଦ୍ରଗଳ୍ପ

ଶୁଭଶ୍ରୀ ଜେନା

ସଂକ୍ଷିପ୍ତସାର :

ଆମ ସମାଜରେ ଅନେକ ଧରଣର ଲୋକ ବସବାସ କରନ୍ତି । ତାଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଗୋଷ୍ଠୀ ବା ସଂପ୍ରଦାୟ ସୃଷ୍ଟି ହେବା ସ୍ୱାଭାବିକ କଥା । ଗୋଟିଏ ଗୋଷ୍ଠୀ ବା ସଂପ୍ରଦାୟର ଲୋକ ଅନ୍ୟ ଗୋଷ୍ଠୀ ବା ସଂପ୍ରଦାୟର ଲୋକ ପ୍ରତି ସମାନ ଆଚରଣ ବା ବ୍ୟବହାର କରିପାରେ ନାହିଁ । ଉଭୟଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଚାଲି ଚଳନି, ଆଚାର ବ୍ୟବହାର, ଖାଦ୍ୟ ପେୟ, ପୋଷାକ ଏବଂ ପାଠ ପୂଜାରେ ଭିନ୍ନତା ଦେଖାଯାଏ । ନିଜ ନିଜର ଧର୍ମ ଓ ସଂସ୍କୃତିକୁ ନେଇ ସମସ୍ତେ ବଡ଼ । ଏହି ଧର୍ମ ଓ ସଂସ୍କୃତିକୁ ନେଇ ଯେଉଁ ବିବାଦ ସୃଷ୍ଟି ହୁଏ ତାହାକୁ ଆମେ ସାମ୍ପ୍ରଦାୟିକତା ବୋଲି କହିଥାଉ । ଆଜିର ସମାଜରେ ଜାତି, ଧର୍ମ ଓ ବର୍ଣ୍ଣକୁ ନେଇ ବହୁ ମତ ବାଦ୍ ସୃଷ୍ଟି ହେଉଛି । ଏହି ମତବାଦରୁ ସୃଷ୍ଟି ହେଉଛି ହିଂସା କାଣ୍ଡ । ହିଂସା କାଣ୍ଡର ଚରମ ସୀମା ହେଉଛି ରକ୍ତପାତ ।

ପ୍ରମୁଖ ଶବ୍ଦ :

ସାମ୍ପ୍ରଦାୟିକ, ଧର୍ମ, ସଂସ୍କୃତି, ଦଙ୍ଗା, ଗୋଷ୍ଠୀ, ଗଳ୍ପ

ସାଂପ୍ରଦାୟିକତା କହିଲେ ଆମେ ଧର୍ମ ଧର୍ମ ମଧ୍ୟରେ ସୃଷ୍ଟି ହେଉଥିବା ବିବାଦକୁ ବୁଝାଏ । ଆମେ ବାସ କରୁଥିବା ସମାଜରେ ଅନେକ ଧର୍ମର ଲୋକ ବସବାସ କରୁଛନ୍ତି । ସମସ୍ତଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଜାତି ବର୍ଣ୍ଣ ଭେଦରେ ବହୁ ତାରତମ୍ୟ ଦେଖିବାକୁ ମିଳେ । ଏହି ଜାତି ଓ ଧର୍ମକୁ ନେଇ ଅନେକ ସମୟରେ ଅନେକ ବିବାଦ ସୃଷ୍ଟି ହେବାରେ ଲାଗିଛି । ପ୍ରତ୍ୟେକ ଜାତିର ଲୋକ ଯେପରି ନିଜ ନିଜର ସଂଗଠନ ସୃଷ୍ଟି କରୁଛନ୍ତି ସେହିପରି ବିଭିନ ଧର୍ମର ଲୋକମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ମଧ୍ୟ ସଂଗଠନ ରହିଛି । ଧର୍ମକୁ କେନ୍ଦ୍ର କରି ଦେଶ ଦେଶ, ଜାତି ଜାତି, ଗୋଷ୍ଠୀ ଗୋଷ୍ଠୀ ମଧ୍ୟରେ ମତଭେଦ ସୃଷ୍ଟି ହେଉଛି । ଏହି ମତବାଦରୁ ସୃଷ୍ଟି ହୁଏ ରକ୍ତପାତ ।

ସାଂପ୍ରଦାୟିକତା ମୁଖ୍ୟତଃ ତିନୋଟି ଦିଗରୁ ସୃଷ୍ଟି ହୋଇଥାଏ । (୧) Religion (ଜାତି) (୨) Racialism (ରଙ୍ଗ / ବର୍ଣ୍ଣ) (୩) Sectarianism (ଏକ ଧର୍ମ ମଧ୍ୟରେ ଛୋଟ ବଡ଼ ଜାତି) । ସାଂପ୍ରଦାୟିକତାକୁ ବହୁ ମତ ପ୍ରକାଶ ପାଇଛି । ଯଥା –

Harbans Mukhia : Communalism is the phenomenon of religious differences between groups, often leading to tension and even rioting between them . (ସାଂପ୍ରଦାୟିକତା ହେଉଛି ଗୋଷ୍ଠି ମଧ୍ୟରେ ଧାର୍ମିକ ପାର୍ଥକ୍ୟର କାରଣ, ଯାହା ପ୍ରାୟତଃ ଉତ୍ତେଜନା ସୃଷ୍ଟି କରିଥାଏ ଏବଂ ଏପରିକି ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଦଙ୍ଗା ମଧ୍ୟ ଘଟାଇ ଥାଏ ।)

D.E Smith – Communalism as the function of religions communities in a way, generally considered detrimental to the interests of other groups or of the nation as a whole . (ସାଂପ୍ରଦାୟିକତା ଏକ ଧାର୍ମିକ ସଂପ୍ରଦାୟର ଉପାୟ ଭାବରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରେ, ସାଧାରଣତଃ ଗୋଟିଏ ଗୋଷ୍ଠୀ କିମ୍ବା ସମଗ୍ର ଦେଶର ସ୍ୱାର୍ଥ ପାଇଁ କ୍ଷତି କାରକ ବୋଲି ବିବେଚନା କୋଇଥାଏ ।)

ଯୋଗାଯୋଗ : ଶୁଭଶ୍ରୀ ଜେନା, ଗବେଷିକା,
ସ୍ନାତକୋତ୍ତର ଭାଷା ଓ ସାହିତ୍ୟ ବିଭାଗ,
ଫକୀରମୋହନ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟ, ବ୍ୟାସବିହାର, ବାଲେଶ୍ୱର
Email - jenasushree45@gmail.com
ORCID ID - https://orcid.org/0009-0000-6094-6971

This is an open access journal, and articles are distributed under the terms of the Creative Commons Attribution Non Commercial Share Alike 4.0 License, which allows others to remix, tweak, and build upon the work non commercially, as long as appropriate credit is given and the new creations are licensed under the identical terms.

For reprints contact: *pracheepatrika@rediffmail.com*

ପ୍ରାପ୍ତି	ସମୀକ୍ଷିତ	ଗୃହୀତ	ପ୍ରକାଶିତ
୩.୧୦.୨୦୨୪	୧୦.୧୧.୨୦୨୪	୨୫.୧୨.୨୦୨୪	୧.୦୨.୨୦୨୫

ଏହି ପ୍ରବନ୍ଧକୁ କିପରି ଉଦ୍ଧୃତ କରିବେ : ଜେନା, ଶୁଭଶ୍ରୀ; ୨୦୨୫ । ସାମାଜିକ ପ୍ରେକ୍ଷାପଟରେ ସାମ୍ପ୍ରଦାୟ ଓ ଓଡ଼ିଆ କ୍ଷୁଦ୍ରଗଳ୍ପ । ବାସ୍ତବତାର ପରିପ୍ରକାଶ ପ୍ରାଚୀ । ଭାଗ :୧୦, ସଂଖ୍ୟା : ଟ, ପୃଷ୍ଠା :୬୬-୭୯ ।

ଏହି ପ୍ରବନ୍ଧକୁ ଅନ୍‌ଲାଇନରେ ପଢିବାପାଇଁ ପ୍ରବେଶ କରନ୍ତୁ

Quick Response Code:

Available online at : https://pracheenews.com/

DOI: https://doi.org/10.5281/zenodo.14915080

Article No - BPP00271

T.K Oomen ସାଂପ୍ରଦାୟିକତାର ୬ଟି ଦିଗ ଅଛି ବୋଲି ମତ ଦିଅନ୍ତି ।

୧ . Communist communalism (ସାମ୍ୟବାଦୀ ସାଂପ୍ରଦାୟିକତା)

୨ . Welfarist communalism (କଲ୍ୟାଣକାରୀ ସାଂପ୍ରଦାୟିକତା)

୩ . Retreatist communalism (ନିବର୍ତ୍ତନ ସାଂପ୍ରଦାୟିକତା)

୪ . Retaliatory communalism (ପ୍ରତିଶୋଧ ସାଂପ୍ରଦାୟିକତା)

୫ . Separatist communalism (ପୃଥକତାବାଦୀ ସାଂପ୍ରଦାୟିକତା)

୬ . Secessionist communalism (ବିଚ୍ଛିନ୍ନତାବାଦୀ ସାଂପ୍ରଦାୟିକତା)

ସାଂପ୍ରଦାୟିକତାର ମୁଖ୍ୟ ଲକ୍ଷଣ ହେଉଛି –

- ଏହା ଏକ ଆଦର୍ଶଗତ ଧାରଣା ।
- ଏହା ଏକ ନୀତି ଉପରେ ଆଧାର କରି ଗଢ଼ି ଉଠିଥାଏ ।
- ଏହା ଅସହିଷ୍ଣୁତା ଉପରେ ଆଧାରିତ ।
- ନିଜ ଧର୍ମକୁ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ବୋଲି ବିଚାର କରିବା ଏବଂ ଅନ୍ୟ ଧର୍ମ ପ୍ରତି ତୀବ୍ର ନା ପସନ୍ଦ ପ୍ରଚାରରୁ ଗଢ଼ି ଉଠିଥାଏ ।
- ଅନ୍ୟ ଧର୍ମ ଏବଂ ସେମାନଙ୍କର ମୂଲ୍ୟବୋଧକୁ ଦୂର କରିବା ଦିଗରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବା ।
- ସମାନ ଧର୍ମର ଅନୁଗାମୀମାନଙ୍କର ସାଧାରଣତଃ ରାଜନିତିକ, ଅର୍ଥନୀତିକ ଏବଂ ସାମାଜିକ ସ୍ୱାର୍ଥ ରହିଥା, ଯାହା ଅନ୍ୟ ସମ୍ପ୍ରଦାୟର ବିଶ୍ୱାସ ଠାରୁ ଭିନ୍ନ । ଅନ୍ୟ ଧର୍ମର ଅନୁଗାମୀମାନଙ୍କୁ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ଅସଂଗତ, ବିରୋଧୀ ଏବଂ ଶତ୍ରୁ ବୋଲି ମନେ କରିବା ।
- ସାମ୍ପ୍ରଦାୟିକ ଜାତୀୟ ସ୍ୱାର୍ଥଠାରୁ ଉନ୍ନତ ବୋଲି ବିଶ୍ୱାସ ରଖେ । ଅନ୍ୟ ଦେଶର ନାଗରିକଙ୍କୁ ନାଗରିକ ଭାବରେ ନୁହେଁ ବରଂ ଏକ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଧାର୍ମିକ ସମ୍ପ୍ରଦାୟର ସଦସ୍ୟ ଭାବରେ ବ୍ୟବହାର କରେ । ଏହାର ଚରମ ରୂପରେ, ଏହା ଏକ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ସମ୍ପ୍ରଦାୟ ପାଇଁ ପୃଥକ ରାଷ୍ଟ୍ର ଦାବି କରେ । ଏହା ଫଳରେ ହିଂସା କାଣ୍ଡ ଏବଂ କ୍ଷମତାର ଅପବ୍ୟବହାର ଘଟେ ।
- ଆଭିଜାତ୍ୟ ବର୍ଗର ଲୋକମାନେ ନିଜନିଜ ଧର୍ମର ଗରିବ ଶ୍ରେଣୀର ଲୋକମାନଙ୍କ ଠାରୁ ଶୋଷଣ କରିବା ମଧ୍ୟ ଏକ ପ୍ରକାର ସାମ୍ପ୍ରଦାୟିକତା ଭାବରେ ଗ୍ରହଣ କରାଯାଇ ପାରେ
- ଶେଷରେ ଏହା ଗଣତନ୍ତ୍ର, ଧର୍ମନିରପେକ୍ଷତା ଏବଂ ଜାତୀୟ ଏକୀକରଣର ମୂଳଦୁଆକୁ ଦୁହୁଲାଇଦିଏ ।
- ବାସ୍ତବରେ ସାମ୍ପ୍ରଦାୟିକତା ଧର୍ମନିରପେକ୍ଷତା ଏବଂ ମାନବବାଦକୁ ମଧ୍ୟ ବିରୋଧ କରେ । ସାଂପ୍ରଦାୟିକତା ଶବ୍ଦଟି ବିଭିନ୍ନ ଧାର୍ମିକ ସମ୍ପ୍ରଦାୟ ମଧ୍ୟରେ ତିକ୍ତତା ସହିତ ଜଡ଼ିତ ।

ସାଂପ୍ରଦାୟିକତା ହେଉଛି ଏକ ଆଦର୍ଶ, ଯାହା କେବଳ ଭାରତରେ ନୁହେଁ, ଆଫ୍ରିକା, ଆମେରିକା, ୟୁରୋପ, ଅଷ୍ଟ୍ରେଲିଆ ଏବଂ ଏସିଆର ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଅଂଶରେ ମଧ୍ୟ ଅନନ୍ୟ ବୋଲି ବିବେଚନା କରାଯାଏ । ସାଂପ୍ରଦାୟିକତା ପ୍ରାୟତଃ ଆଧୁନିକ ଘଟଣା ଭାବରେ ପରିଗଣିତ ହୁଏ ଯାହା ଆଧୁନିକରଣ ଏବଂ ରାଷ୍ଟ୍ର ନିର୍ମାଣ ପ୍ରକ୍ରିୟାର ଫଳ ସ୍ୱରୂପ । ବାଙ୍ଗଲାଦେଶ, ଭାରତ, ପାକିସ୍ତାନ, ମିଆଁମାର, ଶ୍ରୀଲଙ୍କା, ନେପାଳ ପରି ଦେଶମାନଙ୍କରେ ଏହାକୁ ସାମାଜିକ, ଅର୍ଥନୀତିକ ଓ ରାଜନୀତିକ ପ୍ରସଂଗରେ ପରିଗଣିତ କରାଯାଏ । ସାଂପ୍ରଦାୟିକତାର ଏକ ମୂଳ ପ୍ରକାଶ ହେଉଛି ସାମ୍ପ୍ରଦାୟିକ ଦଙ୍ଗା । ଭାରତରେ ଏକାଧିକ ଧର୍ମ ଏବଂ ପ୍ରଥାର ବିଶ୍ୱାସ କରାଯାଏ ଯାହା ପ୍ରାୟତଃ ବିଭିନ୍ନ ଧାର୍ମିକ ସଂପ୍ରଦାୟ ମଧ୍ୟରେ ହିଂସା ଏବଂ ଘୃଣା ଭାବ ସୃଷ୍ଟି କରିଥାଏ । ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତିମାନେ ଧାର୍ମିକ ହିଂସା ବିସ୍ତାର କରନ୍ତି ସେମାନେ ଧର୍ମକୁ ଏକ ନୈତିକ ଆଦର୍ଶ ଭାବରେ ଗ୍ରହଣ କରନ୍ତି ନାହିଁ ।

ଭାରତରେ ହିନ୍ଦୁ, ମୁସଲମାନ, ଶିଖ ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ଧାର୍ମିକ ସଂସ୍ଥା ଥିବାରୁ ଏଠାରେ ସାମାଜିକ, ରାଜନୀତିକ ଏବଂ ସାସ୍କୃତିକ ସ୍ୱାର୍ଥ ସମସ୍ତଙ୍କ ଠାରେ ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ଅଟେ । ତେଣୁ ଯଦି ଗୋଟିଏ ସାମ୍ପ୍ରଦାୟିକ ଗୋଷ୍ଠୀ ଏହାର ସାମାଜିକ, ରାଜନୀତିକ ଏବଂ ଅର୍ଥନୀତିକୁ ଉନ୍ନତ କରିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରନ୍ତି ତେବେ ଏହା ଅନ୍ୟ ଗୋଷ୍ଠୀ ପାଇଁ କ୍ଷତି ହୋଇଥାଏ । ଏହି ଠାରୁ ଆରମ୍ଭ ହୁଏ ଉଭୟ ଧର୍ମ ମଧ୍ୟରେ ହିଂସାର କାଣ୍ଡ । ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତିମାନେ ଧର୍ମ ନାମରେ ରାଜନୀତି କରନ୍ତି, ସେମାନେ ରାଜନୀତିକ ସମର୍ଥନ ହାସଲ କରିବା ପାଇଁ ଭଗବାନ ଏବଂ ଧର୍ମକୁ ଉପକରଣ ଭାବରେ ବ୍ୟବହାର କରନ୍ତି । ଯାହା ଫଳରେ ବହୁ ପୁରାତନ ମନ୍ଦିର, ମସ୍‌ଜିତ ଏବଂ ଚର୍ଚ୍ଚ ଗୁଡ଼ିକର ପତନ ଘଟେ । ଯାହା ବର୍ତ୍ତମାନ ସମୟରେ ଦେଖିବାକୁ ମିଳୁଛି । ବହୁ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଦେଖିବାକୁ ମିଳେ ଏହି ପ୍ରତିଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱିତା ଏକ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ସମ୍ପ୍ରଦାୟର ସଦସ୍ୟଙ୍କୁ କ୍ଷତି ପହଂଚାଇବା ଏବଂ ଅପମାନିତ କରିବା ଏବଂ ଚରମ ପରିସ୍ଥିତିରେ ମହିଳାମାନଙ୍କୁ ଅସମ୍ମାନ କରିବା ଏବଂ ଏପରିକି ଲୋକମାନଙ୍କୁ ହତ୍ୟା କରିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଯାଇଥାଏ । ଅନେକ ସ୍ଥାନରେ ରାଜନୀତିକ କ୍ଷମତା

ହାସଲ କରିବା ପାଇଁ ଧାର୍ମିକ ଏବଂ ସାଂସ୍କୃତିକ ପାର୍ଥକ୍ୟକୁ ବ୍ୟବହାର କରନ୍ତି ।

ସାଂପ୍ରଦାୟିକତାବାଦ ଏକ ସାମାଜିକ ସମସ୍ୟା । ମାତ୍ର ବିଗତ କିଛି ଦଶନ୍ଧି ଧରି ସାଂପ୍ରଦାୟିକତା ଏକ ବିଶୃଙ୍ଖଳାର ମାଧ୍ୟମ ପାଲଟିଛି । ସାଂପ୍ରଦାୟିକତା ଆଜି ମଧ୍ୟ ଭାରତ ପାଇଁ ଏକ ପ୍ରତିବନ୍ଧକ । ଯେତେବେଳେ ଦୁଇଟି ସାଂପ୍ରଦାୟର ଧାର୍ମିକ ପର୍ବ ସମକକ୍ଷ ହୁଏ ସେତେବେଳେ ଅସନ୍ତୋଷ ଦେଖାଯାଏ । ଯେତେବେଳେ ସାଂପ୍ରଦାୟିକ ଅସନ୍ତୋଷ ଘଟିଥାଏ ସେତେବେଳେ ଧାର୍ମିକର ପ୍ରତୀକ ଏବଂ ଶାସ୍ତ୍ରଗୁଡ଼ିକର ଅପମାନିତ ହୁଏ ।

ସାଂପ୍ରଦାୟିକତାବାଦର ମୁଖ୍ୟ କାରଣ ଦଳୀୟ ରାଜନୀତି । ନିଜ ରାଜନୀତିକ ଦଳ ଗଠନ କରିବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଦେଶକୁ ତଳକୁ ନେବା ପାଇଁ ମଧ୍ୟ ପଛାଉ ନାହାନ୍ତି । ଏତଦ୍ ଦ୍ୱାରା ସାଧାରଣ ଜନତା କେବଳ ପ୍ରାଣ ହରାଉଛନ୍ତି । ଏହାର ପ୍ରଭାବ ମଧ୍ୟ ଓଡ଼ିଶାରେ ଦେଖିବାକୁ ମିଳେ । ଏଠାରେ ସାଂପ୍ରଦାୟିକ ଦଙ୍ଗା ବଡ଼ ଧରଣରେ ନହେଲେ ମଧ୍ୟ ଛୋଟ ଛୋଟ ଧରଣ ଦଙ୍ଗା ଦେଖିବାକୁ ମିଳେ । ଏହାର ପ୍ରଭାବ ସାହିତ୍ୟରେ ମଧ୍ୟ ଦେଖିବାକୁ ମିଳେ । ଏହି ଦଙ୍ଗାକୁ ନେଇ ଅନେକ ଉପନ୍ୟାସ, କବିତା, ନାଟକ ଏବଂ ଗଳ୍ପ ମଧ୍ୟ ରଚନା କରାଯାଇଛି । ଗାଳ୍ପିକ ଭୀମ ପୃଷ୍ଟିଙ୍କ ମାନନୀୟ ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ଗଳ୍ପ ସଂକଳନରେ ଥିବା ଗଳ୍ପଟି ସାଂପ୍ରଦାୟିକତାବାଦର ବଡ଼ ଉଦାହରଣ । ଗଳ୍ପରେ ଖ୍ରୀଷ୍ଟ ଧର୍ମର ଲୋକମାନଙ୍କୁ କିପରି ହିନ୍ଦୁ ଧର୍ମର ଲୋକମାନେ ଅତ୍ୟାଚାର କରିଛନ୍ତି ତାହାର ଚିତ୍ର ଦେଖିବାକୁ ମିଳେ । କନ୍ଧମାଳ ଅଂଚଳରେ ଜଣେ କନ୍ଧ ଆଦିବାସୀ ତାର ପୂର୍ବପୁରୁଷ ଖ୍ରୀଷ୍ଟ ଧର୍ମ ଗ୍ରହଣ କରିଥିଲେ । ବର୍ତ୍ତମାନ ପୂର୍ବପୁରୁଷ କରିଥିବା ଭୁଲ୍ ଯୋଗୁଁ ସେ ଅତ୍ୟାଚାରର ଶିକାର ହୋଇଛି । ହିନ୍ଦୁଧର୍ମର ଲୋକମାନେ ଏକ୍‌ଜୁଟ ହୋଇ ଖ୍ରୀଷ୍ଟଧର୍ମର ଲୋକମାନଙ୍କୁ ମାରିବା ସହିତ ତାଙ୍କର ବାସଗୃହକୁ ଜାଳି ପୋଡ଼ି ଧ୍ୱଂସ କରିଦେଇଛନ୍ତି । ସ୍ୱାମୀ ଲକ୍ଷ୍ମଣାନନ୍ଦ ସାରସ୍ୱତୀଙ୍କ ହତ୍ୟା ପରେ କନ୍ଧମାଳ ଦଙ୍ଗାରେ ଆଦିବାସୀ ଖ୍ରୀଷ୍ଟିୟାନମାନଙ୍କୁ ଲକ୍ଷ୍ୟକରି ବିଭତ୍ସ ନର ହତ୍ୟା ଘଟିଛି । ଏହି ଗଳ୍ପ ଏକ ସତ୍ୟ ଘଟଣା ଉପରେ ଆଧାରିତ । ବାଧ୍ୟତାମୂଳକ ଭାବରେ ହିନ୍ଦୁ ଧର୍ମ ଗ୍ରହଣ କରିବାକୁ କହିଛନ୍ତି । ନିଜ ଧର୍ମ ଶାସ୍ତ୍ର ବାଇବେଲକୁ ନିଜ ହାତରେ ପଡ଼ିବା ପାଇଁ ମଧ୍ୟ ବାଧ କରିଛନ୍ତି । ଗାଳ୍ପିକ ଛୋଟ ପିଲାଟି ମୁଖରେ କହିଛନ୍ତି – "ଜୀବନ ବଂଚେଇବାକୁ ଚାହଁ ଯଦି ଏ ଗାଁ ଏ ଘର ଛାଡ଼ି ପଳା । ସେମାନେ ପ୍ଲାନ କରି ଆସିଛନ୍ତି । ତତେ ହିନ୍ଦୁ କରିବେ । ସେମାନେ ଜାଣିଛନ୍ତି ତୁ କେବେ ବି ପ୍ରାଣରେ ହିନ୍ଦୁ ହେବୁନୁ । ତୋରି ଧର୍ମକୁ ତୋରି ଦ୍ୱାରା ଅପମାନିତ କରାଇ ତୋତେ ମାରିବେ, ତୋ ସ୍ତ୍ରୀ, ଝିଅକୁ ରେପ୍ କରିବେ, ତୋ ପୁଅକୁ ନିଆଁରେ ଫିଙ୍ଗିବେ ।" (ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଗଳ୍ପ, ଭୀମ ପୃଷ୍ଟି -ପୃଷ୍ଠା ୨୭) ସ୍ୱାଧୀନତାର ଅନେକ ବର୍ଷ ପରେ ମଧ୍ୟ ଆଜି ବି ଧର୍ମକୁ ନେଇ ବିବାଦ ସୃଷ୍ଟି ହେବାରେ ଲାଗିଛି । ମଣିଷ ତାର ବଂଚିବାର ନିଜସ୍ୱ ଅଧିକାର ମଧ୍ୟ ହରାଇବାରେ ଲାଗିଛି । ଉକ୍ତ ଗଳ୍ପରେ ଗେରୁଆ ଓ ଲାଲ୍ ପତାକା ମଧ୍ୟରେ ଲଢ଼େଇ ଲାଗି ହଜାର ହଜାର ଗାଁ ଲୋକ ବାସହରା ହୋଇଛନ୍ତି । ଲୋକମାନେ ଅତ୍ୟାଚାରର ଶିକାର ହୋଇ ଭୟରେ ଜଙ୍ଗଲ ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରବେଶ କରିଛନ୍ତି । ଭୋକ ଦାଉରୁ ରକ୍ଷା କରିବା ପାଇଁ ସାହା ହୋଇଛି କେବଳ ଝରଣା ପାଣି ।

ଯୋସେଫ୍ ଦିଗଲକୁ ବେନାମୀ ଚିଠି ମିଳିବାର କିଛି ଦିନ ପରେ ଆରମ୍ଭ ହୋଇଛି ଦଙ୍ଗା । ଚିଠିରେ ତାକୁ ଧର୍ମ ପ୍ରଚାର ନକରିବା ପାଇଁ ଧମକ୍ ଦିଆ ଯାଇଥିଲା ଏବଂ ଘରଛାଡ଼ି ଚାଲିଯିବାକୁ କୁହାଯାଇ ଥିଲା । ଲିଙ୍ଗାଗଡ଼ ଗାଁର ଆକ୍ରମଣ ବିଭତ୍ସ ଏବଂ ଜୀବନ୍ତ ମନେ ହୁଏ । "ଉପାସନା ଘରର ଆଜବେଷ୍ଟ ଉପରେ ଚଢ଼ି ଦଳେ ହାମର୍‌ରେ ଆଜବେଷ୍ଟ ଭାଙ୍ଗି କଣା କରି ଦେଲେ ଆଉ ଦଳେ ଉପାସନା ଘର ଭିତରେ ଖ୍ରୀଷ୍ଟଙ୍କ ଫଟୋ, ବାଇବେଲ, ମହମବତୀ, ପାର୍ଥନା ପାଇଁ ବାଜୁଥିବା ବାଦ୍ୟ, ସତରଂଜୀ, ଚେୟାର ବେଂଚ୍, ଗୋଟିଏ ଜାଗାରେ ଠୁଳ କରି ନିଆଁ ଲଗେଇ ତା ଉପରେ ପେଟ୍ରୋଲ୍ ଘିଅ ଧରି ଢାଳିଲେ ।" (ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଗଳ୍ପ, ଭୀମ ପୃଷ୍ଟି – ପୃଷ୍ଠା- ୨୨) ଆଦିବାସୀ ଯୋସେଫ୍ ଥିଲା ସେହି ଅଂଚଳର ଛୋଟକାଟିଆ ନେତା । ତାର ମୂଳଧର୍ମ ଆଦିବାସୀ । ଏହି ଦଙ୍ଗା ମଧ୍ୟରେ ରାଜନୀତିକ ଦିଗକୁ ମଧ୍ୟ ଗାଳ୍ପିକ ନିଖୁଣ ଭାବରେ ଚିତ୍ରିତ କରିଛନ୍ତି ।

ତାଙ୍କର ଅନ୍ୟ ଏକ ଗଳ୍ପ ହେଉଛି ଶୁଭ ଓ ଲାଭ ରେ ମଧ୍ୟ ଏହି ସାମ୍ପ୍ରତିକ ଦଙ୍ଗାର ଚିତ୍ର ବେଶ୍ ସ୍ପଷ୍ଟ । ଗୁଜୁରାଟରେ ଧ୍ୱଂସ ହୋଇ ଯାଇଥିବା ଅନେକ ସ୍ଥାନର ଚିତ୍ର ଗାଳ୍ପିକ ଦେଖାଇଛନ୍ତି । ଅହମଦ୍‌ବାଦ ଠାରେ ସାବରମତୀ ଆଶ୍ରମ ଥିଲା ଦିନେ ସବୁ ଧର୍ମର ବାସସ୍ଥଳୀ, ହେଲେ ଦିନେ ଟିକିଏ ଆଶ୍ରା ପାଇବାକୁ ଆଶାକରି ଆସିଥିବା ୧୫୦ ଜଣ ଲୋକଙ୍କ ଦେହରୁ ରକ୍ତ ବୋହିଯାଇଥିଲା ଗେଟ୍ ସାମ୍ନାରେ । ମୁସଲିମ୍ ଝିଅଟି ସବୁ ସ୍ଥାନର ପରିଚୟ କରାଉଥିବା ବେଳେ ଗୋଟେ ପଥରର ଶ୍ମାଶାନକୁ ଦେଖାଇ କହିଲା – "କେବଳ ଏ ଈଶାନ୍ ମଲ୍ଲିକ୍ ମସ୍‌ଜିଦ୍‌କୁ ଭାଙ୍ଗିବେ ବୋଲି ଏହି ଅଣଓସାରିଆ ବଜାରର ଅନେକ ଦୋକାନକୁ ଭାଙ୍ଗି ଭାଙ୍ଗି ଏ ପାଖକୁ ବୁଲଡୋଜର୍ ଧରି ପଶିଲେ । ଅଧଘଣ୍ଟାରେ ଏ ସାତଶହ ବର୍ଷର ପୁରୁଣା ମସ୍‌ଜିଦ୍‌କୁ ଗଡ଼େଇ ପକାଇଲେ ।" ଏତଦ୍ ବ୍ୟତୀତ ତାଙ୍କ ଗଳ୍ପରେ ଆଦିବାସୀ ଗୁଳିକାଣ୍ଡ, ଆଦିବାସୀ ଅଂଚଳର ହିଂସା, କେନ୍ଦ୍ରାପଡ଼ା ଜିଲ୍ଲାର କେରଡ଼ା ଗଡ଼ ଗାଁରେ ହରିଜନ ମନ୍ଦିର ପ୍ରବେଶ, ବିରଜାଙ୍କ ମୂର୍ତ୍ତି ବଦଳ, ଇତ୍ୟାଦି ସାମ୍ପ୍ରଦାୟିକ ସମସ୍ୟା ଚିତ୍ରକୁ ନେଇ ଗଳ୍ପମାନ ରଚନା କରିଛନ୍ତି ।

ଅରବିନ୍ଦ ରାୟଙ୍କ 'ଦୁର୍ଗା' ଗଳ୍ପରେ ଗାଳ୍ପିକ ହିନ୍ଦୁ ଓ ମୁସଲମାନଙ୍କ ଦଙ୍ଗା ପ୍ରସଙ୍ଗକୁ ବର୍ଣ୍ଣନା କରିଛନ୍ତି । ସିଦ୍ଧେଶ୍ୱର ମନ୍ଦିରରେ କିଏ ଗୋରୁ ମାଂସ ପକାଇ ଦେବାରୁ; ତା ପରଠୁ ଆରମ୍ଭ ହୋଇଛି

ହିଂସାର ସ୍ୱର । ଦୁଇଟି ସଂପ୍ରଦାୟର ଲୋକମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଦିନେ ଥିଲା ଭାଇଚାରା ଭାବ । ପରସ୍ପରକୁ ଭାଇ ଡାକି କଥାହେଉଥିବା ଲୋକମାନଙ୍କ ମନରେ ଘୃଣା ଭାବ ସୃଷ୍ଟି ହେଲା । ଲୋକମାନେ କେବଳ ଘରେ ରହି ଟିଭିରେ ପୋଲିସମାନଙ୍କର ମାଳମାଳ ଚିତ୍ର ଦେଖିଲେ । ସଂଧ୍ୟାରେ ବଡ଼ବଡ଼ ବାବୁଙ୍କର ଭାଷଣ ଶୁଣି ସାବିତ୍ରୀ ମନରେ ବିଶ୍ୱାସ ଜାଗ୍ରତ ହେଲା । ପୁଅର ଦେହ ଖରାପ ଥିବାରୁ ଅଳ୍ପ ବୟସର ବ୍ରାହ୍ମଣ ବିଧବା ବୋହୂ ସାବିତ୍ରୀ ରାସ୍ତାକୁ ବାହାରି ଥିଲା ଔଷଧ ନେବା ପାଇଁ । ଔଷଧ ଆଣି ନପାରି ଘରକୁ ଫେରିବା ସମୟରେ ଅନ୍ଧାର ସ୍ଥାନରୁ ଦୁଇ ଜଣ ରାକ୍ଷାସ ତାକୁ ଶୂନ୍ୟରେ ଉଠାଇ ନେଲେ । ଛାଡ଼ି ଦେବା ପାଇଁ ଯେତେ ନେହୁରା ହେଲେ ମଧ୍ୟ ତାକୁ ସେମାନେ ଛାଡ଼ିଲେ ନାହିଁ । ଜଣେ କହିଲା – "ବେଃ ବନ୍ଦ କର । କହିଲି ପରା ଥରେ, ଦଙ୍ଗା ହେଲେ ସବୁ ଚଳିବ । ଭାଇ-ଭଉଣୀ, ବାପା-ମାଆ ସମସ୍ତେ ଦଙ୍ଗାରେ ପୂରା ସମାନ । ଦଙ୍ଗା ମାନେ ଯିଏ ଯାହା ପାରିବ କରିବ । କେହି କିଛି ରୋକି ପାରିବେ ନାହିଁ । ବୁଝିଲୁ ?"(ଜୋକର, ପୃ-୩୧) ରାତି ପାହିଲା ବେଳକୁ ସମସ୍ତେ ଦେଖିଲେ କଂସାଇଖାନାରେ ମରି ପଡ଼ିଛନ୍ତି ଦୁଇଜଣ । ଲୋକ ମାନେ କିଏ କ'ଣ ଭାବିଲେ, ପୋଲିସ ମଧ୍ୟ ତା' କଥାକୁ ବିଶ୍ୱାସ କରିପାରିଲା ନାହିଁ । କିଛି ଦିନ ପରେ ସମସ୍ତେ ସେ କଥାକୁ ଭୁଲି ଯାଇ ଦୁର୍ଗା ପୂଜା ପାଇଁ ମୂର୍ତ୍ତି ତିଆରି କଲେ । ଦୁର୍ଗାଙ୍କ ପାଦ ତଳେ ସଜେଇ ଦେଲେ ତ୍ରିଶୂଳବିଦ୍ଧ ହୋଇ ପଡ଼ିଥିବା ମହିଷାସୁରକୁ ।

ପରେଶ ପଟ୍ଟନାୟକଙ୍କ 'ସ୍ୱର୍ଗଦ୍ୱାର' ଗଳ୍ପରେ ଅଜୟ ଓ ଅଭୟ ବାପାଙ୍କ ଶବଦାହ ପାଇଁ ପୁରୀ ସ୍ୱର୍ଗ ଦ୍ୱାରା ନେଉଥିବା ସମୟରେ ଉତ୍ୟକ୍ତ ଜନତା ତାଙ୍କ ଗାଡ଼ିକୁ ପୋଡ଼ି ଦେଇଛନ୍ତି । ଗାଡ଼ି ସହିତ ତାଙ୍କ ବାପାଙ୍କ ଶବ ମଧ୍ୟ ଜଳିଯାଇଛି । ବଙ୍ଗରେ ଗୋଟିଏ ହିନ୍ଦୁ ମନ୍ଦିର ଭାଙ୍ଗି ଦେଇଥିବାରୁ ଓଡ଼ିଶାର ତାର ପ୍ରଭାବ ଦେଖାଯାଇଛି । ଏଥିରେ ମଧ୍ୟ ସାମ୍ପ୍ରଦାୟିକତା ଦଙ୍ଗାର ଚିତ୍ର ଦେଖିବାକୁ ମିଳେ ।

ଏହି ଭଳି ଭାବରେ ଓଡ଼ିଆ ଗଳ୍ପ ସାହିତ୍ୟରେ ବହୁ ଗାଳ୍ପିକଙ୍କ ଗଳ୍ପରେ ସାମ୍ପ୍ରଦାୟିକତାର ଚିତ୍ର ଦେଖିବାକୁ ମିଳେ । ଧର୍ମର ଦ୍ୱାହିଦେଇ ଏହି ଯେଉଁ ହିଂସା କାଣ୍ଡ ସୃଷ୍ଟି ହେଉଛି ତାହା ସାଧାରଣ ଜନତା ଉପରେ ପ୍ରଭାବ ପଡ଼ିବା ସହିତ, ସାଧାରଣତଃ ବେଶୀ ଅତ୍ୟାଚାରର ଶିକାର ହୋଇଛନ୍ତି ନାରୀ ମାନେ । ଏହି ସବୁ ସମସ୍ୟାକୁ ନେଇ ଗାଳ୍ପିକମାନେ ସଫଳ ଗଳ୍ପ ରଚନା କରିବାରେ ସକ୍ଷମ ହୋଇଛନ୍ତି ।

ସହାୟକ ଗ୍ରନ୍ଥସୂଚୀ :

୧. ବାରିକ, ବନଜବାସିନୀ, ଓଡ଼ିଆ ଗଳ୍ପରେ ନବଚେତନ, ଅଗ୍ରଦୂତ, କଟକ, ୨୦୧୭ ।

୨. ସାମଲ, ବୈଷ୍ଣବ ଚରଣ, ଓଡ଼ିଆ ଗଳ୍ପ : ଉନ୍ମେଷ ଓ ଉତ୍ତରଣ, ଫ୍ରେଣ୍ଡସ୍ ପବ୍ଲିଶର୍ସ, କଟକ, ୧୯୯୮ ।

୩. ପୃଷ୍ଟି, ଭୀମ, ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଗଳ୍ପ, ଟାଇମ୍ ପାସ୍, ୨୦୧୭

୪. ରାୟ, ଅରବିନ୍ଦ, ଜୋକର, ଫ୍ରେଣ୍ଡସ୍ ପବ୍ଲିଶର୍ସ, କଟକ, ୨୦୧୭

ଇଣ୍ଟରନେଟ୍ :

୫. www.britannica.com

❖ ❖ ❖